

ШЕРШЕНЬКОВА ВІКТОРІЯ АНАТОЛІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри історії держави і права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ШЕРШЕНЬКОВ ВОЛОДИМИР СТАНІСЛАВОВИЧ

*Національна гвардія України,
заступник командира військової частини 3012, полковник*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІВ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Сьогодні дуже важливу роль у процесі державотворення відіграють органи охорони правопорядку. Варто приділити увагу їх розвитку у Західноукраїнській народній Республіці.

Так, ЗУНР відводила досить важливе місце органам охорони громадського порядку у процесі державотворення. Після розпуску австрійської жандармерії функції органів охорони громадського порядку були покладені на народну міліцію. Дана структура не була ефективною, оскільки основна мета через яку особи зобов'язувалися виконувати покладені на них повноваження, це бажання уникнути відправки на фронт.

У зв'язку з цією ситуацією влада 1918 р. приймає рішення про створення Державної жандармерії ЗУНР. За основу було взято австрійський закон про жандармерію 1894 р. [2, с. 270].

Державна жандармерія ЗУНР отримала таку структуру: очолила жандармерію Команда Української Державної Жандармерії (Головний командант), нижче стояли окружні й повітові команди та міські й сільські станиці. У 1919 р. було створено залізничну жандармерію, яка мала забезпечувати безпеку на залізниці. На службу в жандармерію ЗУНР залучалися добровольці й резервісти, які відповідали певним вимогам.

15 лютого 1919 р. Українська Народна Рада ЗУНР прийняла Закон «Про державну жандармерію» (передбачав вимоги відбору осіб на службу, підстави звільнення, умови та порядок отримання соціального захисту). Державна жандармерія увійшла до складу Державного секретарства внутрішніх справ. На території держави діяли двадцять три відділення жандармерії.

Особи, які виявили бажання нести службу в Державній жандармерії мали бути громадянами ЗУНР, позитивні моральні якості, вікові рамки 20–40 років, неодружений або бездітний вдівець, грамотний (читає, пише, уміє рахувати), володіє двома мовами, тобто державною і мовою більшої частини населення, яке проживало на даній території. Обов'язково всі кандидати складали присягу.

Перед тим як приступити до виконання своїх обов'язків кандидати на посади проходять один рік випробування, потім цей період зараховувався до загального стажу жандармської служби. Кандидати на службу до Державної жандармерії складали іспит. До комісії яка приймала іспит входили представники з місцевої адміністрації та жандармерії.

Особи, котрі вступали до Корпусу жандармерії, зобов'язанні були служити чотири роки. Особовий склад жандармерії за званнями й правами були прирівняні до армійських. Всі носили формений одяг одноманітний за конструкцією і суворо регламентований на вигляд (однострій).

Слід зазначити, що всі витрати на утримання особового складу жандармерії здійснювалися із Державного Секретаріату внутрішніх справ [3, с. 471–474].

Були прийняті нормативні документи які визначили структуру та діяльність жандармерії, професійну діяльність особового складу. Громадяни, які служили у Корпусі звільнялися від служби у війську, а час перебування в жандармерії, зараховували у військову службу.

Чітко було визначено підстави звільнення з Корпусу жандармерії:

- 1) за станом здоров'я;
- 2) за сімейними обставинами;
- 3) за вчинений злочин;
- 4) за службову провину;
- 5) за скороченням штатів;
- 6) після завершення строку служби;
- 7) не відповідає вимогам займаної посади.

Слід зазначити, що в цей період було запроваджено інститут «пробних жандармів». Пробні жандарми мали проходити навчання протягом п'яти місяців, а потім сім місяців продовжували підготовку в станичній команді. Після стажування і відповідності професійним якостям таких кандидатів зараховували на постійну службу до Корпусу.

Жандарми отримували звання вахмайстра (I, II класу) отримували випускники школи станичних комендантів, котрі склали іспит і шість місяців успішно керували станичною командою. Ступінь повітового вахмайстра отримували особи, які шість місяців займали посаду повітового команданта. Повітові вахмайстри могли скласти іспит на старшин, але лише тільки у випадку, що вони отримали професійну освіту. Кандидати на посаду, які склали відповідний іспит називалися хорунжими та були направлені в старшинську службу.

Варто додати, що іспити на жандармських старшин, станичних комендантів і на пробних жандармів приймала комісія до складу якої входили державні службовці й жандармські старшини.

Армійські старшини, які були переведені до Державної жандармерії проходили стажування протягом одного року (три місяці навчання, три місяців ознайомлення з практикою, шість місяців самостійне виконання обов'язків команданта відділу), а після складали іспит на відповідність до керівної посади в Державній жандармерії [1, с. 438–439].

Також відповідно до закону жандарми та члени їх сімей мали соціальний захист. Їх забезпечували житлом, призначали пенсію за вислугу років й у зв'язку з втратою працездатності під час служби, виплат вдовам і дітям жандарма у разі його загибелі під час служби тощо.

У липні 1919 р. Державну жандармерію було перейменовано на Народну Сторожу, а на початку 1920 р. Державна жандармерія ЗУНР припинила своє існування одночасно з Українською Галицькою Армією.

Отже, забезпечення в Західноукраїнській народній Республіці належали органам охорони громадського порядку – народній поліції та Державній жандармерії. Нормативно-правова база визначила їх місце в державному будівництві, порядок прийняття та звільнення, підвищення професійної підготовки та питання соціального захисту жандармів та членів їх сімей.

Список використаної літератури:

1. Історія держави і права України: підручник. В. Д. Гончаренко, В. М. Єрмолаєв, В. О. Рум'янцев та ін.; за ред. В. Д. Гончаренка. Х.: Право, 2013. 704 с.
2. Музиченко П. П. Історія держави і права України: навч. посіб. 6-те вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 471 с.
3. Терлюк І. Я. Історія держави і права України: навчальний посібник. К.: Атіка, 2011. 944 с.

Ключові слова: правоохоронні органи, охорона громадського порядку, жандармерія, Західноукраїнська народна Республіка.

Ключевые слова: правоохранительные органы, охрана общественного порядка, жандармерия, Западно-украинская народная Республика.

Key words: law enforcement agencies, public order protection, gendarmerie, Western Ukrainian People's Republic.

ЧЕНКОВА КАТЕРИНА ПИЛИПІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри історії держави і права, кандидат юридичних наук*

ВИТОКИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ПРОТИДІЇ УЧАСТІ ДІТЕЙ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ

Згідно п. 2 ст. 77 Додаткових протоколів до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р., сторони міжнародних збройних конфліктів вживають усіх можливих заходів для того, щоб діти, які не досягли 15-річного віку, не брали участь у воєнних конфліктах. Сторони, що перебувають у конфлікті, повинні утримуватись від вербування їх до своїх збройних формувань, надаючи перевагу особам старшого віку [3].